

Asia: VN/24207/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ehdotuksen suoja-aika, jona aikana oleskelulupaa ei saisi peruuttaa, kun työntekijä jää työttömäksi / The proposed term of protection during which a residence permit of an employee who has become unemployed could not be withdrawn

Antaako sääntelyehdotus riittävän pitkän suoja-ajan etsiä uusi työpaikka?

Does the proposed regulation provide a sufficiently long term of protection for holders of work-based residence permits to find a new job?

Ei / No

Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation

Kolme kuukautta on melko lyhyt aika etsiä uutta työpaikkaa työntekijän oleskeluvalla Suomeen tulleelle maahanmuuttajalle. Myös kuusi kuukautta saattaa olla liian lyhyt aika erityisasiantuntijan luvalla Suomeen tulleelle työntekijälle. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemien tietojen mukaan keskimääräinen työttömyysjakson kesto Suomessa on noin 28 viikkoa, mikä tarkoittaa yli kuutta kuukautta.

Jos ulkomaalaisten työttömyysjaksot ovat yhtä pitkiä, kävisi niin, että osa henkilöistä karkotettaisiin Suomesta. Osa karkotetuista henkilöistä saattavat olla tärkeitä Suomen työmarkkinoille ja julkiselle taloudelle. Suomen julkinen talous on ollut alijäämäinen vuodesta 2008 lähtien, jonka vuoksi tarvitsemme uutta kasvua ja lisää työvoimaa Suomeen. Kaikki sellaiset uudistukset, jotka saattavat heikentää työvoiman saatavuutta ovat myrkyä Suomen talouskasvulle.

Ehdotuksessa on kuitenkin hyvää se, että työntekijän oleskeluvalla Suomeen tullut henkilö saa työllistyä aiempaa helpommin muille työvoimapula-aloille. Tämä todennäköisesti hieman helpottaa uudelleentyöllistymistä kolmen kuukauden suoja-ajan jälkeen.

Työnantajan ilmoittamisvelvollisuus, kun työntekijän työt loppuvat, ja siihen liitettävä sanktion uhka / Employer's obligation to notify when the employee's work ends and the related threat of sanction

**Onko esitys ilmoittamisen määräajoista 7/10 päivää riittävä?
Is the proposed time limit of 7/10 days for notifications sufficient?**

Ei / No

**Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta
Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation**

Jos työsuhteen päättymisen ilmoittamisvelvollisuus säädetään siksi, että Maahanmuuttovirasto saa tarvittavat tiedot karkottamispäätöksen tekemiseen ja suoja-aika on vähintään kolme kuukautta, olisi järkevää pidentää ilmoitusvelvollisuutta lähemmäksi kolmen tai kuuden kuukauden takarajaa. Lakiehdotuksessa todetaan, ettei Maahanmuuttovirasto ryhdy karkotustoimiin suoja-aikana, joten myös ilmoituksen tekeminen seitsemän tai kymmenen päivän kuluessa kuulostaa turhalta.

Koska työnantaja veloitetaan ilmoittamaan työsuhteen päättymisestä sanktion uhalla tietyn aikarajan sisällä, aiheutuu ilmoitusvelvollisuudesta pakollinen toimenpide. Yrityksen tulee allokoida henkilötyöaika, tai rakentaa järjestelmä, joka tekee ilmoituksen automatisoidusti täyttääkseen lakimuutoksen asettamat veloitteet. Ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen aiheuttaa yritykselle kustannuksia ja kuluttaa hieman työaika, joka saattaa vähentää yrityksen halukkuutta palkata ulkomaista työvoimaa.

Suomessa kerätään myös ihmisistä jatkuvasti laajoja rekisteritietoja esimerkiksi työmarkkinatilanteesta, tuloista ja sosiaaliturvan käytöstä. Ilmoittamisvelvollisuus tulisi korvata menettelyllä, jossa Migri saa tiedon esimerkiksi Tulorekisteristä ja Kelasta, joiden avulla voitaisiin päätellä yksittäisen henkilön työmarkkinatilanne. Jos ulkomainen henkilö hakeutuu työttömyysturvan piiriin ja Tulorekisterin tietojen pohjalta palkanmaksu on loppunut, on ilmeistä, ettei henkilö ole töissä. Näin saataisiin koottua tarpeeksi kattava tieto henkilön työmarkkinatilanteesta ilman yritysten ilmoitusvelvollisuutta.

**Onko voimassa olevan sanktiosääntelyn (esim. ulkomaalaislain 186-189 §, rikoslaki) soveltaminen riittävää ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä?
Is the application of the current regulation on sanctions (e.g. sections 186-189 of the Aliens Act, Criminal Code) sufficient for cases where the duty to notify has been neglected?**

Kyllä / Yes

**Perustelut vastaukselle ja muut mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta
Statement of reasons for the response and other possible comments on the proposed regulation**

Suomen startup-yhteisö ei kannata ilmoittamisvelvollisuutta sanktion uhalla, joten mahdollisimman kevyt sanktiosäätely on toivottava.

Työnteko-oikeuden laajentaminen työvoimapula-aloille ja asetuksenantovaltuutus / Extension of the right to work to sectors suffering from labour shortages and the authorisation to issue decrees

Mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Possible comments on the proposed regulation

Työnteko-oikeuden laajentaminen työvoimapula-aloille on erittäin kannatettava etenkin, kun samalla säädetään käytännössä tiukat rajat sille, kuinka kauan työperäinen maahanmuuttaja saa olla työttömänä Suomessa ennen mahdollista maasta karkottamista. Lisäksi työnantajan ilmoitusvelvollisuus takaa sen, että uudistuksen jälkeen karkotusprosessiin voidaan ruveta tehokkaasti.

Suomen startup-yhteisö arvioi, että työnteko-oikeuden laajentaminen saattaa osittain vaimentaa kolmen ja kuuden kuukauden säännön aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia maahanmuuttajien uudelleen työllistymiselle. Jatkoa ajatellen olisi syytä pohtia työntekijän oleskeluluvan osalta mallia, jossa saatavuusharkinnasta voitaisiin luopua. Saatavuusharkinnan poisto voisi lisätä joustavuutta työmarkkinoille, jota työttömäksi jääneet maahanmuuttajat voisivat Suomessa kaivata.

Muuta lausuttavaa esityksestä / Other comments on the proposal

Mahdolliset muut huomiot esityksestä

Possible other comments on the proposal

Nyt säädetty lakimuutos johdetaan osittain EU:n yhdistelmälapadirektiivistä, joka asettaa käytännössä minimiehdot, joista jäsenmaat voivat poiketa ylöspäin. Kolmen ja kuuden kuukauden suoja-ajoiksi olisi pitänyt säätää esimerkiksi kuuden ja yhdeksän kuukauden rajat, joiden aikana työperustaista oleskelulupaa ei peruutettaisi työttömyyden sattuessa.

Suomen startup-yhteisö katsoo, että Suomen olisi poikettava ylöspäin EU:n minimiehdoista, koska talouskasvumme ja julkisen velan kehitys on ollut todella heikkoa verrattuna muihin EU-maihin kuluvan vuosikymmenen aikana. Suomen tulisi käyttää kaikki mahdollisuudet luodakseen etulyöntiasemaa muihin maihin. Nyt jos muissa EU-maissa säädetään Suomea suotuisimmat ehdot työperäisille maahanmuuttajille, on riskinä että Suomi nähdään hieman vähemmän houkuttelevana ympäristönä tulla töihin. Tämä voi puolestaan näkyä aiempaa heikompana työvoiman tarjontana, joka puolestaan saattaa heikentää talouskasvua. Suomi on jo valmiiksi melko pieni ja matalapalkkainen työmarkkina kohtuullisen korkealla veroasteella. Nyt säädettävä kolmen ja kuuden kuukauden aikaraja maahanmuuttajan uudelleentyöllistymiselle on yksi ongelma lisää yhtälöön, joka on jo valmiiksi huono. Suomen pitää pyrkiä olemaan mahdollisimman kilpailukykyinen työvoiman houkuttelussa nopeamman talouskasvun saavuttamiseksi.

Vaikka Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa on suurin piirtein Suomea vastaavat ehdot työperäisen oleskeluluvan peruuttamiselle, löytyy Tanskasta ja Norjasta työnhakuviisumit. Esimerkiksi Elinkeinoelämän valtuuskunta on ehdottanut työnhakuviisumia, jonka puitteissa olisi mahdollista etsiä ja tehdä töitä sekä käynnistää yritystoimintaa ilman oikeutta sosiaaliturvaan. Oleskelun pidentäminen nyt säädettävien rajojen lisäksi voisi olla tarpeen.

Pakarinen Riikka
Suomen startup-yhteisö ry

Zad Youssef
Suomen startup-yhteisö ry